

Ki fedheti fel a titkosszolgálatok titkait?

Erdélyi magyar politikusok a magyarság folyamatos zaklatásával vádolják a Román Hírszerző Szolgálatot

Belpolitikai vihart kavart egy parlamenti szakbizottsági jelentés, amely a Román Hírszerző Szolgálat (SRI) által elkövetett törvénytelenéseket vizsgálja. Habár a lehallgatottak száma vita tárgyát képezi, nem kétséges, hogy az erdélyi magyarok az átlagosnál nagyobb megfigyelésnek „örvendenek”.

Bombahírként robbant június elején a SRI tevékenységét ellenőrző parlamenti bizottság elnökének, Claudiu Mandának a bejelentése, miszerint a román titkosszolgálat 2005–2016 között mintegy hatmillió személyt hallgatott le és figyelt meg. A kormánypárti bejelentést követően megszólalt Ovidiu Marincea, a SRI szóvivője is, aki szerint az adatok nem a titkosszolgálatról származnak: 2004. december 11-e és 2016. február 16-a között a szolgálat összesen 28 784 lehallgatási engedélyt kért. A kérdés az, ki nem mond igazat.

A SRI végezte a megfigyeléseket

A Román Hírszerző Szolgálat tevékenységét ellenőrző parlamenti bizottság RMDSZ-es tagjával, Csoma Botond képviselővel próbáljuk kideríteni, mennyire valós a Ceaușescu-rendszer szekuritátés lehallgatási módszereit idéző hatalmas szám. A Kolozs megyei politikus az idén januárban elhunyt Verestőy Attila szenátor nyomdokába lépve lett a bizottság tagja. Újoncként elismeri, még sok mindent nem lát át. Számára a legnagyobb kihívás az, hogy kihámozza az igazságot: ki mond igazat, ki ködösít, és ki hazudik?

Csoma szerint Claudiu Manda nem légből kapott információk alapján mondta ki a bűvös hatmilliószámot, hanem a SRI által eljuttatott jegyzőkönyvek összesítése nyomán, amelyekben a bíróság által jóváhagyott 314 ezer lehallgatási és megfigyelési engedély szerepel. Ez magában foglalja a SRI szóvivője által is említett mintegy harmincezer, nemzetbiztonsági alapon történő lehallgatást, illetve az ennél számbelileg tízszer nagyobb, nem nemzetbiztonsági alapon, az ügyészség által szorgalmazott megfigyelési eljárásokat, amelyekben benne van a 48 órára elrendelt lehallgatás és megfigyelés is.

„A SRI hiába szeretné azt a látszatot kelteni, hogy ők csak a nemzetbiztonsági megfigyelésekért felelnek, hiszen mindenféle lehallgatást ők végeztek. Erről a történetről csak úgy lehet érdemben beszélni, ha minden tényezőt egybevetve vizsgáljuk a román titkosszolgálat összes megfigyelési akcióját” – magyarázza a titkosszolgálat vezetőivel fennálló vita lényegét.

A hatmillió becslést úgy jött ki, hogy a lehallgatási jegyzőkönyvek tömkelegének áttanulmányozása után kiderült: esetenként mintegy száz embert is megfigyeltek egyetlen ügy kapcsán, más esetben 28 személyt egyetlen rendelt el teljes körű megfigyelést a bíró, így a parlamenti szakbizottság szakértői által összesített jegyzőkönyvek alapján jött ki a 20 személyes átlag, amit beszoroztak a 314 ezer lehallgatási engedéllyel.

„Ez a szám nem pontos, hiszen becslést adtak: lehet akár félmillióval több vagy kevesebb, de a hibahatárokat beleszámítva is rémisztő a végeredmény: Románia kilencmillióra tehető aktív lakosságának a kétharmadát figyelték meg tíz év alatt” – somázza a bizottsági jelentés lényegét a magyar képviselő, aki – George Orwell 1984 című regényére utalva – orwelli történetnek minősíti a román titkosszolgálat ténykedését.

Hány magyart hallgatnak le?

Magyar újságíró számára az egyik fontos kérdés, hogy ebből a hatalmas tömegből vajon milyen arányban vesznek részt a megfigyelt magyarok. Félelmeink nem alaptalanok, hiszen a SRI 2015-ös jelentésében hangzott el először, hogy a romániai magyar autonómiaörökvés nemzetbiztonsági kockázat. De ez csak a jéghegy csúcsa, hiszen már a 90-es évek elején kiszivárgott információk szerint a SRI-nek igen fejlett „magyar részlege” lehet. Ezt Csoma Botond sem cáfolni, sem megerősíteni nem tudja, azt viszont elmondta: a bizottság tagjaival ellátogattak a SRI különböző épületeibe, ahol konkrétan rákérdezett az erdélyi magyar-

SRI-s haditechnika: a hírszerző szolgálat az ország legjobban felszerelt állambiztonsági szerve

ságot érintő számos tisztázatlan ügyre. Például arra, hogy az erdélyi magyarság azon törekvései, amelyek túlmutatnak a jelenlegi alkotmányos berendezkedésen, nemzetbiztonsági kockázatot jelentenek-e. A SRI vezetői azt válaszolták: amennyiben ez csak óhajként nyilvánul meg, akkor illeszkedik a szabad véleménynyilvánítás jogkeretébe, és ilyen értelemben nem képez nemzetbiztonsági kockázatot. Hasonló választ kapott a Kulcsár-Terza József háromszéki képviselő által benyújtott székelyföldi autonómiairratvezet kapcsán is.

A megfigyelt önkormányzati képviselők ügyére reagálva a hírszerzés vezetői előbb úgy fogalmaztak, hogy elsősorban a határ menti megyék titkosszolgálatát figyelik nemzetbiztonsági alapon, nehogy a migrációs válság kapcsán embercsempészek kerüljenek kapcsolatba. Amikor a képviselő rákérdezett, hogy az ország belsejében mit figyelnek a polgármesteri hivatalokban, a SRI-tisztek azt válaszolták: elsősorban az idegen országok hírszerzéseinek ténykedé-

sét. „E magyarázkodásokra válaszolva mondtam azt, hogy sok esetben a megfigyelés indokolatlanul történt, és a titkosszolgálatnak egy célja volt: ürügyet találni a választott tisztségviselők meghurcolására” – fogalmazott Csoma Botond.

Az RMDSZ-képviselő szerint azért is nehéz megbízható képet alkotni a román titkosszolgálat működéséről, mert a bizottság csak különböző véleményeket hallgat meg, és – a titkosszolgálati tevékenység jellegéből adódóan – írásos bizonyítékok híján nehéz megfeyteni, ki mond igazat, és ki hazudik.

Egymásnak ellentmondó állítások

A SRI-t ellenőrző bizottság célja, hogy ellenőrizze a román hírszerzést, nem lépi-e túl a hatáskörét, illetve alkotmányos keretek között fejti-e ki tevékenységét. Mivel e rémisztő lehallgatási hírekről az utóbbi tíz évben semmiféle nyilvános állásfoglalás nem jutott ki a szakbizottságból, most mindenki felkapta a fejét. Csoma szerint titkos jellegéből fakadóan

egy titkosszolgálatot még azokban az országokban is nehéz ellenőrizni, ahol a demokrácia nagyobb hagyományokkal rendelkezik. Amerikában sem könnyű dolog a CIA munkáját felügyelni. A román hírszerzésről napvilágot látott legfrissebb adatok azonban azt mutatják: a SRI önjáróvá vált, ami alaptalanul és jogtalanul korlátozza sok állampolgár jogait. Az már eleve elgondolkodtató, hogy a lehallgatást jóváhagyó bírók fenntartások nélkül elfogadják a legtöbb megfigyelési kérést. A képviselő szerint ez több kérdést is felvet, és alapot adhat az olyan mendemondáknak, mi szerint az ügyészségek és bíróságok tele vannak titkos ügynökökkel, akik két helyről kapnak fizetést. De nemcsak az igazságszolgáltatásban dolgoznak titkos ügynökök, hanem többek között a sajtóban is. Csoma Botond Daniel Dragomir egykori SRI-ezredes szakbizottsági meghallgatására hivatkozva mondta, hogy a volt titkosszolgálati vezető szerint a romániai médiában vannak titkosszolgálati ügynök-újságírók, és olyanok is, akik nem ügynökök, de privilegizált kapcsolatot ápolnak a hírszerzéssel. Ennek fejében megtudnak bizonyos információkat, amit megírnak, vagy a hírszerzés javasol nekik rendszerint manipulációról szóló témákat. A nyugati demokráciákban is vannak beépített ügynökök a sajtóban, de ettől még nem sérül az állampolgároknak a pártatlan tájékoztatáshoz való joga. Csoma Botond ellenőrizné a volt SRI-ezredes azon állítását, hogy ez az újságírói hálózat egy azóta feloszlott Facebook-csoporton keresztül tartotta-e a kapcsolatot a román hírszerzéssel.

FOLYTATÁS A 7. OLDALON

Csoma Botond, Izsák Balázs és Toró T. Tibor: tisztában vannak a „magyar ügyet” ellenőrző titkosszolgálatokkal